Samorząd terytorialny na świecie (35). Islandia

Kategoria: Aktualności
Opublikowano: piątek, 10, listopad 2017 15:29
Sylwia Cyrankiewicz-Gortyńska
Odsłony: 3110

Wyspa ognia i lodów. Kraj, gdzie na obszarze 103 tys. km kw. żyje zaledwie 265 tys. ludzi. Kraj, gdzie mieszkańcy nie mają nazwisk rodowych, a książka telefoniczna jest ułożona wg imion. Według sondaży, Islandczycy są jednymi z najbardziej szczęśliwych ludzi na Ziemi.

Historycznie Islandia była częścią Królestwa Duńskiego, a pełną niepodległość uzyskała dopiero 17 czerwca 1944 roku. W 1904 roku ustanowiono autonomię, a w 1918 roku Islandia stała się suwerennym państwem. Przed panowaniem Danii, Islandia była częścią Królestwa Norweskiego.

Islandia jest republiką. Funkcje głowy państwa sprawuje prezydent, wybierany w wyborach powszechnych. Władza ustawodawcza należy do prezydenta i parlamentu (Althing). Premiera powołuje prezydent. Islandzki Althing jest najstarszym parlamentem na świecie.

Jeśli chodzi o tradycje samorządowe, to tak jak i w innych krajach nordyckich, także w Islandii mają bardzo długą już tradycję. Znaczenie samorządu jest głęboko ugruntowane, bardziej nawet niż w innych krajach Europy Zachodniej. Islandzkie tradycje samorządowe sięgają swymi pradziejami aż X wieku, a zatem zaraz po zasiedleniu wyspy, kiedy to lokalne społeczności same regulowały swoje sprawy. W XIII wieku kompetencje tych pra-samorządów zostały jednak wyraźnie ograniczone na rzecz władzy centralnej. Nie było to zjawisko szczególnie nowe, gdyż wraz z rozwojem państwa ten proces występował w całej Europie. Sytuacja, w której samorządność była mocno ograniczona utrzymała się do XIX wieku. 4 maja 1872 r. królewskim dekretem o władzy lokalnej ustanowiono okręgi (hrepper), ale w odróżnieniu od pozostałych krajów nordyckich nie bazowały one na granicach gmin wyznaniowych. Autonomia i prawo decydowania o sprawach miejscowych i odpowiedzialność za nie stało się podstawowym prawem władzy lokalnej.

1 stycznia 2004 roku Islandia wprowadziła nowy podział administracyjny państwa. Ta ważna decyzja zburzyła dotychczasową mającą głębokie korzenie historyczne, terytorialną strukturę administracyjną kraju. Obecnie Islandia dzieli się na 8 regionów (landshluta) i 104 gminy (sveitarfelag), które zajmują się oświatą, transportem i zagospodarowaniem przestrzeni. Na szczeblu regionów funkcjonuje administracja rządowa, natomiast w gminach władza publiczna należy wyłącznie do organów samorządu terytorialnego.

Obecnie funkcjonują 22 samorządy miejskie i 82 gminy wiejskie. Następuje wyraźna tendencja zmniejszania liczby jednostek podziału terytorialnego zarówno na szczeblu regionów, jak i gmin. W latach 1990 - 2003 nastąpiło zmniejszenie gmin o prawie połowę (1950 - 299 gminy; 1996 - 170 gminy; 2000 - 124 gminy).

Do roku 2004 funkcjonował na Islandii podział na 23 okręgi (syslur). Ponadto istniało 105 gmin, w tym 22 miasta i 88 gmin wiejskich. Dodatkowo na Islandii funkcjonują różne podziały kraju do celów specjalnych, sądowych (8 dystryktów), policyjnych (25 okręgów), lecznictwa (8 okręgów), opieki zdrowotnej (31 okręgów), podatkowych (9 okręgów). W regionach przedstawicielem rządu jest komisarz regionu. Reprezentuje on rząd i nadzoruje samorząd lokalny. Wiele uprawnień komisarzy wiąże się z tradycja historyczna, która od roku 1989 nie odróżnia wyraźnie funkcji administracyjnych od sądowniczych. Po ich oddzieleniu nadal kompetencje przedstawicieli rządu w terenie pozostają dość charakterystyczne i niespotykane w innych państwach. Bowiem w zakresie ich kompetencji pozostaje m. in. nadzór i pobór podatków na rzecz Skarbu Państwa i organów samorządowych oraz ich podział pomiędzy budżet centralny a samorządy. W wielu przypadkach komisarz nie ma bezpośredniego wpływu na funkcjonowanie nadzorowanych przez niego agend i instytucji rządowych. Jego wpływ jest pośredni, poprzez nominowanie osób wchodzących w skład organów zarządzających ich działalnością. Są to m. in.

Phoca PDF

zarządy szpitali czy też zarządy centrów medycznych. Nadzór nad samorządem lokalnym sprowadza się do badania legalizmu podejmowanych przez samorząd decyzji i działania zgodnego z prawem. Idea organizacji i funkcjonowania samorządu terytorialnego opiera się na jego autonomii, rozumianej jako prawo do zarządzania swoimi sprawami na własna odpowiedzialność. Samorząd terytorialny na Islandii istnieje w podstawowych 31 jednostkach podziału terytorialnego tj. miastach i gminach wiejskich. Samorząd tworzyć może związki ponad gminne, których celem jest wspólne prowadzenie usług czy spraw na rzecz mieszkańców przez dwie lub więcej gmin. W podstawowych jednostkach podziału terytorialnego władze publiczne należą do rad wybieranych w wyborach powszechnych. Rada zarządza wszystkimi sprawami lokalnymi stosownie do postanowień ustawy, w tym decyduje samodzielnie o wydawaniu środków pochodzących z podatków gminnych. Kadencja Rady trwa 4 lata, a jej posiedzenia są jawne.

Osoba, która jest zameldowana w danej gminie uważana jest za jej mieszkańca. Gminy zapewniają szereg usług swoim mieszkańcom. Aby korzystać z usług w gminie należy mieć meldunek. Wniosek meldunkowy można składać w Urzędzie Gminy, oraz w Krajowym Rejestrze Ludności. Obcokrajowcy powyżej 18 roku życia, zameldowani przez ostatnie 5 lat na stałe w Islandii, mają prawo do głosowania w wyborach samorządowych.

Źródło: scenotacja.comicgenesis.com/ www.islandia.org.pl www.mcc.is przegladislandzki.pl www.reykjavik.msz.gov.pl

Phoca PDF